

SKÖTSELPLAN FÖR

**NATURRESERVATET
KLINTA - STORA
SMEDBY NVO**

MÖRBYLÅNGA KOMMUN, KALMAR LÄN

NATURVÅRDSFÖRVALTARE: LÄNSSTYRELSEN

SKÖTSELPLAN, KLINTA-STORA SMEDBY NATURVÅRDSOMRÅDE

1.	SKÖTSEL AV MARK	1
1.1	Huvudmål för skötseln	1
1.2	Riktlinjer som gäller för hela området	1
	Naturbetesmark	1
	Hägnader, fållindelning	2
	Vattningsställen	2
	Skogsmark	2
	Fornlämningar	2
	Jakt	3
	Fauna- och floravård	3
1.3	Åtgärder i olika skötselområden	3
2.	AVTAL, ERSÄTTNING, SAMRÅD m.m.	6
	Administrativ naturvårdsförvaltning	6
	Avtal och samråd om skötseln	7
	Arrenden	8
	Kostnadsfördelning	8
3.	ANORDNINGAR FÖR ALLMÄNHETEN	8
4.	TILLSYN	9
5.	DOKUMENTATION AV SKÖTSELN	9
6.	ÖVRIGA ÅTGÄRDER	9
7.	KARTA MED SKÖTSELOMRÅDEN	11

1. SKÖTSEL AV MARK

1.1 Huvudmål för skötseln.

Målet för skötseln av naturvårdsområdet ska vara att bevara ett betespräglad alvarområde i välbetat skick. Särskild vikt skall läggas vid att bevara och återskapa mångfalden av miljöer med djur- och växtarter som är speciella för alvarmark samt en öppen landskapsbild.

1.2 Riktlinjer som gäller för hela området.

Naturbetesmark

Skötselmål: All naturlig gräsmark inom området ska ett normalår ha en väl avbetad grässvål vid betessäsongens slut. Även fuktiga partier med osmakligare växter (t.ex. starr) och tokbuskvegetation skall visa synbar betespåverkan.

Djurslag: Lämpliga djurslag är nötdjur (dikor, ungdjur, sinkor) och hästar, gärna i sambete.

Beläggning: Antalet betesdjur under ett år med normal årsmån bör sammanlagt inte understiga 114 nötdjur (eller motsvarande av andra djurslag). Om det efter utvärdering är uppenbart att den rekommenderade beäggningen inte går att förena med skötselmålet eller god djurhälsa ska beläggningen kunna ändras efter samråd mellan djurhållarna och förvaltaren. Antalet läggs fast i särskilda betesavtal.

Betesperiod: Normalt betespåsläpp är första halvan av maj och hemtagning i oktober - november. Sammanlagt en betessäsong på minst 160 dagar. Vid betesbrist bör djuren tas från området, ej stödutfodras på platsen.

Röjning: Generellt bör vid röjning de senast igenvuxna partierna ges förtur. Röjningsavfall bör i första hand forslas bort, i andra hand brännas eller samlas ihop på platsen, dock inte på gräsbevuxna ytor, i våtmarker eller på hällmark. Närmare anvisningar ges under resp. skötselområde (1.3).

Bränning: Bränning som restaureringsåtgärd rekommenderas i tokbevuxna fuktmarker men bör undvikas på enbevuxen torrmark, om inte mark- och väderförhållandena är sådana att skador på grässvålen med säkerhet kan undvikas. Bränning bör ske under vårvintern. Samråd ska alltid ske med länsstyrelsen och brandmyndighet i god tid innan bränning ska utföras.

Hägnader, fällindelning

Området innerhåller sex betesfällor, varav två är mycket små. Hägnaderna består nästan uteslutande av stenmurar. Åkrarna på Storåsen är dock avhägnade med taggtrådsstängsel och några murar har kompletterats med en enkel el- eller taggtråd. Vissa sträckor av stenmurarna är i behov av översyn och ev. komplettering med taggtråd.

Vattningsställen

Djuren har tillgång till vatten i samtliga fällor. För källorna finns ett visst rensningsbehov. Under senare år har ett flertal vattenhål grävts upp. Några av dessa bör permanentas. Övriga bör snarast återställas.

Skogsmark

Egentlig skog förekommer inte inom området. Dungar med främst björk finns dock här och var. Befintliga trädungar disponeras fritt av respektive markägare.

Fornlämningar

I samband med röjningsarbeten gäller följande: alla träd och buskar tas bort från fornlämningarna och deras omedelbara närhet. Däremot bryts inga stubbar upp. På detta sätt motverkas skador genom rotvältor och fornlämningarna framträder på ett tydligt sätt i terrängen.

Bränning får inte ske inom fornlämningsområde. Hettan kan orsaka sprickor i de stenar som anläggningarna ofta är uppbyggda av. Fornlämningar belägna i tokområden bör därför röjas rena från tok innan bränningen genomförs.

Fornlämningarna finns markerade på den ekonomiska kartan. Det är förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller skada fasta fornlämningar.

Jakt

Jakträttsinnehavarna disponerar jakten utan inskränkningar.

Fauna- och floravård

Eventuella åtgärder för att gynna vissa djur- och växtarter ska inriktas på sådana arter som av tradition är knutna till öppna alvarmarker. Särskild fauna- eller floravård utöver vad som följer av skötselanvisningarna under punkt 1.3 är för närvarande inte aktuell.

1.3 Åtgärder i olika skötselområden.

Naturvårdsområdet är indelat i skötselområden. Se skötselplanekarta.

Skötselområde 1 (152,5 ha)

Beskrivning: Stort öppet alvarområde med övervägande tunna jordar. Den västra delen är mycket öppen och välbetad. I lågområdena växer dock en del tokbuskage. I höjd med stensättningen går en låg och torrängsbevuxen höjddrygg. Fällans östra del domineras av grusalvar med enstaka mindre höjddpartier med enbuskage. Längst i öster dämmer dessa höjder vattenflödena, så att ganska stora fuktängsområden har bildats.

Mål: Öppen och välbetad alvarmark.

Istandsättningsåtgärd: Röjning av de tätaste enbestånden på höjddryggarna. Bränning av tokbevuxna fuktområden. Uppslag av lövsly och barrplantor röjs bort omgående. Uppläggning av stenmur, främst i söder.

Underhållsåtgärd: Årligt bete. Rekommenderad betesbeläggning: 35 nötdjur(ne)/ betessäsong. Underhållsröjning av enbuskar, björksly och barruppslag vid behov. Bränning av tokbuskage vid behov. Underhåll av stenmurar och stängsel.

Skötselområde 2 (6,2 ha)

Beskrivning: Liten alvarfälla av mycket öppen karaktär. Träd och buskar saknas helt med undantag av ett litet enbuskbevuxet torrängsparti längst i öster. Grusalvar dominerar den östra delen. Längre västerut övergår detta i tokbevuxna fuktängar. Längst i väster en mosaik av torrängar, grusalvar och tokbevuxna fuktängar. I gränsen mot åkrarna finns flera stentippar, ett vattenhål och möjligen rester av någon äldre bebyggelse. Fällan har idag ett måttligt betestryck.

Mål: Öppen och välbetad alvarmark.

Istandsättningsåtgärder: Bränning av tokbuskagen. Bortkörning av stentipparna.

Underhållsåtgärd: Årligt bete. Rekommenderad betesbeläggning: 4 nötdjur(ne)/betessäsong. Bränning av tokbuskagen vid behov.

Skötselområde 3 (13,3 ha)

Beskrivning: Öppet alvarområde med övervägande tunna jordar. Ofta i mosaik med små torrängsområden. Den östra delen har dock flera våtar och fuktängspartier med viss tokförekomst. I en av våtarna har ett vattenhål grävts upp. I den östligaste delen finns också ett par fina torrängsområden. Vanliga hävdgynnade växter är jordklöver, vildlin, ögontröst och ängsvädd.

Mål: Öppen och välbetad alvarmark.

Istandsättningsåtgärd: Bränning av tokbuskagen. Slån och nyponbuskar röjs bort. Vattenhålet iordningställs och görs eventuellt permanent.

Underhållsåtgärd: Årligt bete. Rekommenderad betesbeläggning: 10 nötdjur(ne)/betessäsong. Bränning av tok och busk-röjning av en, nypon m.m. vid behov.

Skötselområde 4 (31,1 ha)

Beskrivning: Mindre alvarfålla som under senare år sambetats med skötselområde 5. Variationsrikt område med dominans av grusalvar. Flera mindre höjdryggar med fin torrängsflora, men ofta bevuxna med en rätt tät enbuskvegetation. I östra delen finns en del fuktigare partier som har börjat växa igen med täta toksnår. Vid Stenkällan och på några andra ställen finns mindre björkdungar. I östra delen av fållan löper en gammal väg i nordvästlig-sydöstlig riktning

Mål: Öppen och välbetad alvarmark

Istandsättningsåtgärd: Översyn av hägnader så att fållan framledes kan betas separat. Kraftig röjning av enbuskar längs höjdryggarna. Glest stående björkar tas bort. Bränning av de större tokområdena. Den gamla vägsträckningen röjs fri från träd och buskar.

Underhållsåtgärd: Årligt bete. Rekommenderad betesbeläggning:

8 nötdjur(ne)/betessäsong. Bränning av tokbuskar vid behov. Underhållsröjning av buskar, lövsly m m. Underhåll av hägnader.

Skötselområde 5 (147 ha)

Beskrivning: Mycket stor alvarfälla av huvudsakligen helt öppen karaktär. Den västra halvan har oftast helt tunna jordlager, med undantag av några mindre höjdparter och området närmast åkerhorvorna. Den östra delen är till stor del av fuktängskaraktär. Fuktområdena har ett mer eller mindre tätt tokbestånd. I flera har dessutom björken vandrat in. Närmast åkrarna på Storåsen och på en del andra ställen finns fina torrängsområden. I denna fälla finns flera fornlämningar, bland annat stensättningar, stensträngar, flera älvkvarnsblock och en gammal vägsträckning.

Mål: Öppen och välbetad alvarmark

Istandsättningsåtgärder: Allt uppslag av löv, barrplantor och ensamt stående björkar och barrträd röjs bort. Bränning av större tokområden. Tätt enbuskbevuxna höjdparter röjs igenom så att en gles buskvegetation av en erhålls. Fornlämnigarna och deras närmaste omgivningar samt den gamla vägsträckningen röjs helt fria från träd- och buskvegetation. Raserade stemurar läggs upp.

Underhållsåtgärder: Årligt bete. Rekommenderad betesbeläggning: 30 nötdjur(ne)/betessäsong. Bränning av tokbuskage vid behov. Underhållsröjning av buskar, björksly och barrplantor. Underhåll av hägnader.

Skötselområde 6 (54,5 ha)

Beskrivning: Avhågnat åkerområde på Storåsen. Flertalet av åkrarna omges av stenmurar. Flertalet åkrar ligger som vall. På några odlas spannmål. Mellan åkrarna finns ibland små fragment av alvarmark som inte blivit uppodlade. Flera mindre vattenhål har har grävts upp i kärr och fuktområden. Cirka 40 hektar består av brukad åkermark.

Mål: Åkermark med små alvarfragment insprängda mellan åkrarna.

Istandsättningsåtgärder: En översyn av hägnaderna görs inledningsvis. Stolpar och tråd byts vid behov och rasade stenmurar läggs upp. Bortforsling av gamla maskiner.

Underhållsåtgärder: Åkerbruk. Underhåll av hägnader.

Skötselområde 7 (216,5 ha)

Beskrivning: Östligaste delen av Klintas alvarmarker. Den nordvästra delen består främst av tokbevuxna fuktängar och grusalvar. Väster om Storåsen ligger ett kärr. I kärret har ett flertal vattenhål tagits upp. Längs Storåsen finner man fina torrängar. Stora delar av åsen är dock igenvuxna med mer eller mindre täta enbusksnår och i övergången mot fuktpartier i väster har en del björk vuxit upp. Längs Storåsen finns flera fornlämningar, bland annat en stensättning och en stensträng. Öster om åsen återfinns en mosaik av torra och fuktiga alvarmarker. De små höjdpartierna är ofta bevuxna med enbuskar. Hela den östra halvan av fällan består av mycket tunna jordar med grusalvar som den dominerande vegetationstypen.

Mål: Öppen och välbetad alvarmark.

Istandsättningsåtgärder: Tätt enbuskbevuxna partier röjs igenom så att en gles buskvegetation av en skapas. Bränning av tokbevuxna fuktområden. Yngre björk och mindre björkdungar gallras bort. Öppning i muren mot skötselområde 4 läggs igen. Hägnaden runt kärret i norr tas bort. Vattenhålen ställs i ordning och något permanentas vid behov.

Underhållsåtgärder: Årligt bete. Rekommenderad betesbeläggning: 27 nötdjur(ne)/betessäsong. Bränning av tokbuskage vid behov. Underhållsröjning av buskar, lövsly m.m. Underhåll av hägnader.

2. AVTAL ERSÄTTNING, SAMRÅD m m

Administrativ naturvårdsförvaltning

Länsstyrelsen är administrativ naturvårdsförvaltare för området. I förvaltarens uppgifter ingår att:

- * träffa avtal om skötsel och eventuella upplåtelser
- * söka och redovisa skötselmedel från naturvårdsverket och ev andra intressenter
- * ansvara för sammanställning och utvärdering av dokumentation
- * utföra ev revidering el komplettering av skötselplan
- * ansvara för att information om områdets bevarandevärden insamlas, sammanställs och utvärderas
- * fortlöpande samråda om skötseln av området.

Avtal och samråd om skötsel

Betesdrift

Skötseln av betesmarken regleras i ett särskilda avtal mellan djurhållarna och länsstyrelsen. I avtalet, som minst bör vara 5-årigt, preciseras frågor som rör djurhållningen. Ersättning utgår efter vissa nivåer som är fasta för varje 5-årsperiod. Ersättningen grundas på det faktiska betetrycket inom området dvs antal djur x ersättningsbelopp per dag för aktuellt djurslag x antal betesdagar inom området.

Ersättningsbeloppet kan reduceras om betestrycket inte har nått upp till överenskommen miniminivå och skötselmålet inte har uppnåtts.

För att skötselavtal ska tecknas bör det normalt finnas ett minst 5-årigt arrendeavtal mellan djurhållaren och markägarna.

Redan etablerad djurhållare ska ha företräde till bete och skötselavtal. Om djurhållaren eller ägarna inte själva har möjlighet att upprätthålla det rekommenderade betestrycket kan länsstyrelsen utnyttja möjligheten att efter upplåtelse låta någon annan, som ägarna skäligen kan godkänna, beta området. Frågan ska endast väckas om betestrycket vid upprepade tillfällen väsentligt (20-30 %) underskrider den rekommenderade minimibeläggningen i skötselavtalet samtidigt som skötselmålet inte har nåtts.

Röjning

För röjning i busk- och trädbevuxen betesmark lämnar ägaren genom sitt godkännande av skötselplanen i princip samtycke till att röjning av buskar och avverkning av träd får ske i den omfattning som framgår under respektive skötselområde i denna skötselplan. Ägaren ska dock alltid underrättas om planerad röjning och avverkning. Överenskommelse ska träffas om hur eventuellt gagnvirke ska tas om hand.

Avtal om särskilda röjningsinsatser för restaurering av igenvuxna områden kan träffas mellan länsstyrelsen och ägarna/brukaren/entreprenör. Vid upphandling av röjningsarbeten ska länsstyrelsen ge förtur till ägare och brukare om inte annan entreprenör är uppenbart förmånligare. Avtal om större röjningsinsatser bör vara skriftliga. Omfattningen av särskilda röjningsinsatser avgörs av tillgången på skötselmedel. Om någon annan än länsstyrelsen tar initiativ till röjningsinsatser bör detta i god tid anmälas till länsstyrelsen.

Röjning utan avtal på brukarens eller ägarens initiativ och bekostnad och inom ramerna för skötselplanen kan ske utan

föregående samråd med länsstyrelsen. Vid maskinell röjning eller röjning utöver vad som anges i skötselplanen ska samråd ske med länsstyrelsen.

Bränning

Samråd om planerad bränning ska alltid ske med länsstyrelsen och brandmyndigheten i god tid innan bränningen ska utföras.

Arrenden

Frågor som rör jordbruks- och betesarrenden regleras mellan ägarna och brukarna i normala arrendeavtal eller genom andra överenskommelser som är fristående från ovan nämnda skötselavtal.

Kostnadsfördelning

Riktlinjer

Staten står för kostnader som rör:

- * avtal om betesdrift
- * materiel till hägnader som är nödvändiga för områdets skötsel enligt denna skötselplan
- * anläggningar för allmänheten, tillsyn och utmärkning av området samt informationstavla.
- * särskilda röjningsinsatser enligt avtal (se ovan: Röjning) i mån av tillgång på skötselmedel.

Markägare/brukare står för kostnader som rör

- * arbete med uppsättning och underhåll av hägnader
- * underhållsröjning enligt skötselavtal

3. ANORDNINGAR FÖR ALLMÄNHETEN

3.1 Skötselmål

Området ska vara tillgängligt för allmänheten. Tillgängligheten ska underlättas genom enkla anordningar om det inte medför störningar för fauna, flora eller brukning.

3.2 Riktlinjer och åtgärder

Tillgänglighet p-plats: Området kan nås från väg 136. Parkeringsmöjlighet för ett par bilar finns utanför grinden till alvarfållan.

Åtgärder: Tills vidare ingen ändring av nuvarande förhållanden.

Stigar, stängselövergångar: Både stigar och stängselövergångar saknas idag. Befintliga brukningsvägar bör dock även vara lämpliga som strövestigar för besökarna. Behovet av övergångar är litet då flertalet hägn utgörs av stenvägar.

Åtgärder: Tills vidare ingen ändring av nuvarande förhållanden.

Renhållning: Anordningar för renhållning saknas idag.

Åtgärder: Ingen ändring av nuvarande förhållanden.

Information: Information om området jämte andra naturvårdsområden på Stora Alvaret bör framställas i samlad form och finnas tillgänglig på ett begränsat antal, strategiskt belägna, platser runt Alvaret.

Åtgärder: Tills vidare ingen åtgärd. Frågan bör utredas senast när det står klart vilken omfattning naturvårdsområdena kommer att få på Stora Alvaret.

4. TILLSYN

Avtal om tillsyn av naturvårdsområdet bör träffas med markägare eller djurhållare.

5. DOKUMENTATION AV UTFÖRDA ÅTGÄRDER

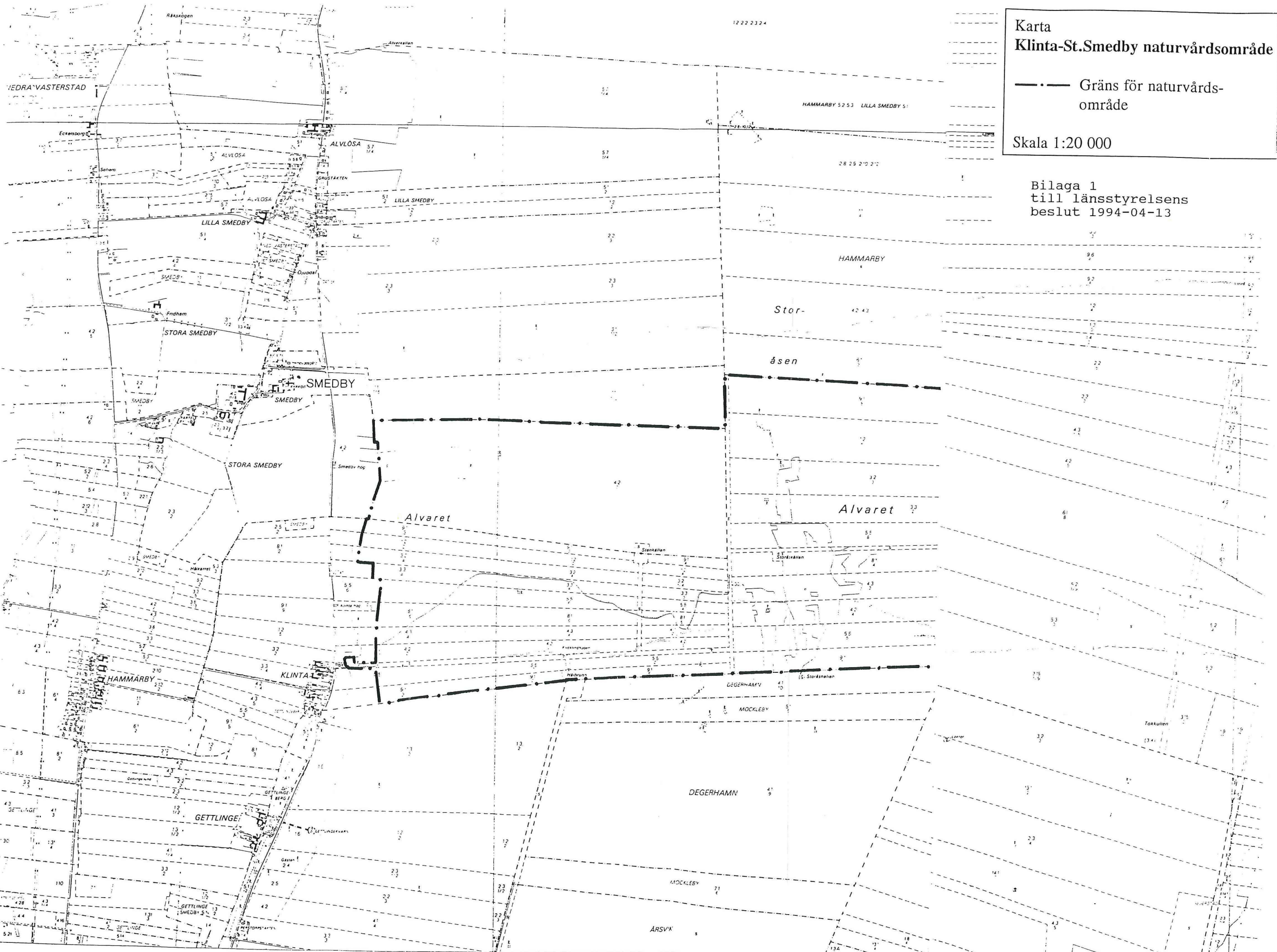
Djurhållarna svarar enligt skötselavtal för årlig dokumentation av djurhållningen inom området jämte iakttagelser av beteseffekter, stitage, störningar m m. Förvaltaren svarar för dokumentation av övriga åtgärder. Dokumentationen ska utgöra underlag för en eventuell revidering av skötselplanen.

6. ÖVRIGA ÅTGÄRDER

En basdokumentation av områdets naturvärden bör utföras inom en 5-årsperiod. Dokumentationen bör innehålla en över-

siktlig vegetationsbeskrivning och uppgifter om särskilt hänsynskrävande djur- och växtarter.

Skötselplanen bör fördjupas eller kompletteras om ovanstående inventeringar ger anledning till det.

Karta
Klinta-St.Smedby naturvårdsområde

— · — Gräns för naturvårds-
område

Skala 1:20 000

Bilaga 1
till länsstyrelsens
beslut 1994-04-13

— • — Gräns för naturvårdsområde
 — — — Gräns för skötselområde
 2 Skötselområdesnummer
 P Parkeringsmöjlighet

